

PORTLANDIN METROPOLISEUDUN URBAN GROWTH BOUNDARY -MALLIN KIINNOSTAVIMMAT PIIRTEET

- UGB hallitsee Portlandissa koko suunnittelua, voimakas strateginen ote
- arvolähtöisyys; UGB:n taustalla laaja arvokartoitus
- kokonaisvaltainen talousajattelu ja sen konkretisointi ymmärrettäväksi poliitikoille ja asukkaille todella hyvä toimintatapa
- kaupunki-maaseutu-vastakkainasettelun purkaminen taloudellisesta näkökulmasta => maatalouden ja metsätalouden turvaaminen ja virkistysalueiden lähtökohtana
- laaja vuorovaikutus ja jalkautuminen; haetaan laaja hyväksyttävyyys, ennen kuin mennään toteutustasolle
- jatkuvasti uusiutuva sitouttamisprosessi; onnistuttu sitouttamaan "koko ketju"
- havainnollistaminen: talous- ja rakennevaikutukset havainnollistettu ymmärrettävästi arjen tasolle => vuorovaikutuksen ja sitoutumisen kannalta todella hyvä! Suomessa naapurikuntien kesken kilpailu asukkaista, Portlandissa arvioidaan uusien asukkaiden tuomat kustannukset kunnalle ja entisille asukkaille.
- sivistiköituneempi demokratia
- kasvulle on kyetty vetämään fyysinen raja; Suomessa ei rajoja
- 5v sykli hyvä
- UGB:n kautta projektoitavissa useita eri keskusteluita esim. ilmasto, talous, jne eri intressiryhmille
- Portlandissa UGB-rajan ulkopuolella rakentajan täytyy osoittaa, että täyttää tietyt kriteerit (rakennusluvan ehto) => hyvä tapa

Työryhmissä esiin nousseita kysymyksiä:

- miten kehityksestä 98% saadaan rajan sisälle?*
- oliko UGB-kartan keltainen omakotimattoa, josta täällä pyritään eroon?*
- mitkä ovat ohjauskeinot rajan sisällä?*
- mitä uutta rakennemalliin verraten?*
- paine, joka kohdistuu ulkopuolisille alueille on aivan eri kuin Suomessa?*
- millaisia maanomistusyksiköt Portlandissa ovat? (kuka rakentaa infran ja toteuttaa palvelut?)*

MITÄ ELEMENTTEJÄ UGB-MALLISTA TULISI KEHITTÄÄ SUOMESSA?

-Arvoperustaisuus

-Laajempi vuorovaikutus => nyt tehdään yhteistyötä enimmäkseen poliitikkojen kanssa, pitäisi tehdä laajemmin asukkaiden kanssa

-Parempi sitouttaminen

-Vaikutusten konkretisointi (arjen tasolle, ymmärrettäväksi); poliitikkojen ja kuntalaisten vakuuttaminen yhä uudelleen; laaja prosessi jossa huomioidaan lukuisat eri ryhmät

-Tiukemmat rajat / määräykset / rajoitukset toisaalta maaseutumaisten rakenteiden suojelemiseksi ja toisaalta hajarakentamisen hallintaan (sama työkalu); Suomessa liian sallittua ja käytännöt repaleisia.

-Lainsäädäntö tukemaan UGB-tyyppisten mallien toteuttamista Suomessa; vain näin varmistetaan vaikuttavuus

-Palveluvelvoitteiden selkeyttäminen kunnille ja asukkaille: mitä saat ja mitä et saa rajan sisällä, mitä sen ulkopuolella. Konkreettisiksi arkielämän vaikutuksilla esim. tuleeko katuvaloja, kuntoratoja, kunnallista vesijohtoa, jne.

-suunnittelutarvealueiden toimimista (zoning) tai vastaavia elementtejä UGB-mallin mukaan tulisi työkaluna vahvistaa yleistä perusrakentamisoikeutta vastaan → ongelmallisimmat alueet ovat Suomessa aina asemakaava-alueen ulkopuolella, kylärakentaminen ei ole ongelma.

-Elei UGB-mallia suoraan, Suomessa voisi kehittää asemakaava-alueiden ulkopuolella olevien suunnittelutarvealueiden kriteeristöä UGB-tyyppiseksi ja yhdenmukaistaa käytäntöjä kuntien ja seutujen kesken.

Muuta:

-Valtiovallan tulisi tukea myönteistä kehitystä insentiivein; missä menty oikeaan suuntaan, sinne annetaan eniten tukea. Kannustimena ei siis tule käyttää pelkkää keppiä. Pitää osoittaa hyödyt ja motivoida! Esim. seudulliset investoinnit sitoutetaan rajan noudattamiseen, ei niinkään sanktioita. "Tunnollisimman suunnat saavat porkkanaa."

-Tätä mallia tulisi lähteä kasaamaan joukkoliikenteen kehittämisen näkökulmasta

-Valtion toimissa ei selkeää linjaa (puhuu toista ja tekee toista) => tarvittaisiin lisää johdonmukaisuutta toimintaan esim. joukkoliikenne vs. yksityisautoilu; jätevesiasiat ym

-laajempi paikkatiedon hyödyntäminen skenaariotyöskentelyssä ja seurannassa olisi tarpeen

-Suomessa pitäisi olla arvokeskustelu ensin, pitäisi tuoda esiin eri vaikutukset, esim. kuntataloudelle

-laaja asukasvuorovaikutus vs. kuitenkin poliitikot tekevät päätökset, eivät asukkaat => kuinka asukkaiden kanssa käytävä keskustelu vie eteenpäin?

-mitä asukkaiden mukaantulo voi olla isoissa asioissa; jos asia on konkretisoitavissa ja lokalisoitavissa, keskustelu onnistuu

MITÄ EDELLYTYKSIÄ SUOMESSA ON TÄLLÄ HETKELLÄ SOVELTAA UGB-MALLIA?

-arvojen osalta ei esteitä, resursseja tarvitaan; arvokeskustelua voidaan tehdä: hankaluutena että keskustelu kärjistyy helposti asetteluun kaupunki vs. maaseutu. Tällä hetkellä Suomessa kaavoituksen tai maankäytön suunnittelun kannanottajat ovat valtaosin maanomistajia. Arvoja ei ole muilta kyselty.

-ymmärrettävyyden parantamiselle ei esteitä, tosin työkaluja ehkä kehitettävä

-seudullisuusnäkökulma on tarpeellinen, yksittäisen kunnan vaikea lähteä tällaiseen (ellei kunta muodostu työssäkäyntialueesta tällaisia mahdollisesti esim. Hämeenlinna ja tuleva suur-Oulu)

-vyöhykkeiden rakentamiseen edellytyksiä, mahdollisuus mm. sisällyttää ne rakennemalleihin, seudulliseen yleiskaavoihin tmv.

-laajempaa vuorovaikutusta saadaan kyllä aikaan etenkin jos päästään konkreettiselle tasolle; vuorovaikutusammattilaisten käyttö olisi hyvä. Oma suppea elinpiiri kiinnostaa, yleiskaavaprosessi tms. laajat asiat eivät innosta.

-kaupunkiseutuyhteistyö ollut pitkään abstraktilla tasolla; tietyt tabut esim. kisa veronmaksajista; konkreettiasian kysymykseen vaikea päästä oikeasti kiinni.

-Kaupunkiseutusunnitteluyhteistyö ja rakennemalliyhteistyö jäävät joskus liian abstrakteiksi, ei edellytä sitoutumista. Kuntakaavoilla voidaan jyrätä; kunnan kaavoitusmonopoli vahvempaa. Yleispiirteinen taso ei tavoita tämän tyyppisiä pelisääntöjä ja konkreettiasian tasoa.

-johtajuuden suomalainen perinne ei tue karisma- ja kommunikaatiojohtamista; sama koskee poliitikkojen yleisominaisuuksia (heikko johtajuus)

-rakentamisen ohjausmekanismit ja käytännöt eivät tue kovin hyvin hajakentän ohjaamista

-vaikutusten / faktojen laskemisen työkalut eivät helposti kunnissa tai seuduilla saatavilla => tulisi olla yhteisesti hyödynnettävä käytäntö ja työkalut

-poliittinen ilmapiiri – tukeeko tämän tyyppisen mallin kehittämistä? Poliittinen tahto loppuu usein viimeistään ennen lainsäädäntörajoituksia.

- kuntatasolle saaduista "eduista" tinkiminen ei ehkä saa kannatusta (kaavoitusmonopoli ym.)
- osaoptimointi heikentää mallin toteuttamisedellytyksiä
- lainsäädännössä on esteitä mm. Suomen lainsäädäntö ei mahdollista rakentamisen estämistä; työmatkavähennys
- pitäisi tuoda selkeyttä esim. vyöhykkeen ulkopuolelle ei tarvitse tuoda palveluita; salliiko lainsäädäntö tällaisen?
- Suomessa ongelmana, että on jaettu seudun ja kuntien rahat, eikä näiden tasapainoa hallita (miten mikä vaikuttaa toiseen) => ei UGB-tyyppistä kokonaisvaltaista talousajattelua
- porkkanat ovat yhtä maukkaita kylissä kuin niiden ulkopuolella, pientilojen perikunnat myyvät maansa tontteina, eivät viljelysmaana → nostaa viljelymaan hintaa entisestään, vaikeuttaa
- kylärakentamista tuetaan, mutta muuallekin saa rakentaa, seurauksena että kylistä viimeisetkin palvelut loppumassa → onko järkeä täydennysrakentaa kyliä, jotka eivät houkuttele kasvua
- Suomesta puuttuu vastaava keskustelu maatalouden intresseistä, se olisi kuitenkin tarpeen

"Tarve on tehdä jotain. Nykykeinot eivät riitä – johtui se sitten poliittisen tahdon puutteesta tai työkaluista. Rakenne on räjähtänyt, osoittautunut toimimattomaksi ja hirmuisen kalliiksi. Tämä asia tulisi vihdoin tehdä ymmärrettäväksi ja suostua hyväksymään."

KUNTA- JA SEUTUNÄKÖKULMAT

*Kunnan vahvuudet ja haasteet haja- ja lieverakentamisen hallinnan nykytilanteessa?
Toimisiko UGB yksittäisen kunnan välineenä (liitoskunnat/hajautunut kuntarakenne)? Onko välineen seudullisuus välttämätön? Miksi?*

Suomessa UGB:n tulisi olla seututasolla sovellettava työkalu: samalla (asunto)markkina-alueella tarvitaan yhteistä sopimista, jotta tilanne on tasapuolinen. Valtakunnalliset lait ja seudullinen suunnittelu antaisivat vahvimmat ohjausvälineet. Työkalu voi toimia seutujen lisäksi myös seutukunnissa (kunnat jotka käytännössä sama kuin seutu), jotka muodostuvat kokonaisesta työssäkäyntialueesta

Pohdittua:

-olisiko UGB-ajan sisällä kaikkialla samat säännöt?

-maaseutualueille ei voi tarjota vain tyhjää => sekä kunnissa että seuduilla sama kysymys

-tulisiko valtion määrätä seudut kunniksi? => yhdistyminen EI TAKAA hajautumisen ohjausta, perinteetkin vaikuttavat vahvasti

-jos vaikka seudun kunnat sopivatkin hajarakentamisen ohjauksesta, tarjoaisiko se kuitenkin nykyistä vahvempaa juridista pohjaa ohjaukselle?

-amerikkalaisen kunnan asema erilainen, siellä asukaskilpailu ei välttämättä ole samanlainen tekijä kuin Suomessa

Seudullisen tarkastelun ja yhteistyön vahvuudet ja haasteet haja- ja lieverakentamisen hallinnan nykytilanteessa? Riittäisikö kuntatason toiminta? Miksi?

Seudulliset periaatteet antavat selkärangkaa kunnille ja poistavat kilpailua. Aiesopimukset ovat yksi yritys saada kaikki mukaan. Kannusteita tarvittaisiin kuitenkin lisää.

Yhteistyötä hankaloittavat tällä hetkellä erot kuntien käytännöissä, maapolitiikassa sekä resursseissa. Tarvittaisiin yhteinen pääoma ja resurssi (voisi auttaa myös raakamaan hinnan kurissa pitoon). Luottamuksen syntymistä estävät erilaiset poliittiset ja valta-ambitiot. Toisaalta seutuyhteistyö voi myös lisätä luottamusta.

Kaikkialla ei ole seudullista poliittista foorumia eikä päätöksentekoa. Mistä tällöin saadaan seudullisen suunnittelun mandaatti ja sitovuus? Haasteena on myös laaja vuorovaikutus; helposti jäädaän poliittiselle ja virkamiestasolle. Voitaisiko asioita Suomessa edes viedä Portlandin tapaan kansalaisäänestykseen?

⇒ tarvitaan siis normi => lakisäätöinen tehtävä

⇒ olisi siis ehkä tarvetta laille, jossa määrätään tietyt tehtävät seudullisiksi

Lain säätämiseksi edellytys olisi laaja valmisteluprosessi, asian huolellinen konkretisointi ja viestintä sekä poliittisten valtasuhteiden sopiva asento. Taloudellisia ohjauskeinoja voisi toteuttaa valtakunnallisesti. Muutenkin laki lienee tapa, jolla voidaan ylittää paikallinen vastustus ja olla oikeasti tasapuolisia kaikille.

Käytännön toteuttamiseksi pieniresurssisilla seuduilla / kunnilla tarvittaisiin ulkoa resurssia taloudelliseen tarkasteluun. Pakettia voisi vahvistaa esim. joukkoliikenteen oleellisella parantamisella.

VYÖHYKKEET: SEUDULLISISSA SOPIMUKSISSA MÄÄRITELTÄVÄT ALUEET, JOILLE KASVU TULISI ENSISIJAISESTI KOHDISTAA

Mitä sisällöllisiä seikkoja tulisi huomioida vyöhykkeiden määrittämisessä: liikkuminen, asuinrakentaminen, yritysalueet, julkiset palvelut, infrastruktuuri, muita? Mitä määrällisiä seikkoja tulisi huomioida: m², €, km, min, CO₂, kWh, asukasmäärä, muita?

Asukastiheys, taloudellisuus ja joukkoliikenne ovat tärkeimmät kriteerit. Peruspalveluiden tulisi olla saavutettavissa pyöräily- ja kävelyetäisyydellä. Kustannustarkastelu tulee ehdottomasti olla mukana kaikkien vyöhykkeiden suunnittelussa. Tällä hetkellä YKR:n pohjalta on tuotu esille liikkumisvyöhykkeet, mutta ei kustannuksia. Tähän tarvitaan uusi työkalu.

Asukastiheyden tulisi olla min. 20 asukasta per ha. Liikkuminen ja joukkoliikenne (saavutettavuusnäkökulma) ovat keskeisiä. Joukkoliikenteen tulisi olla tehokasta ("joukkoliikennekaupunkimalli") ja verotusedut poistaa auton käytöstä (työmatkavähennysoikeus). Yritysalueet eivät ratkaise ongelmaa: yritykset menevät alueelle, jossa on hyvät logistiset yhteydet ja joukkoliikennevalmius. Haasteena on kehittää joukkoliikennettä ja saada ihmiset käyttämään sitä enemmän.

Seututasolla pitäisi luoda yhteiset pelisäännöt ohjaamisesta; seurauksia ei nykyään mietitä tarpeeksi. Lisäksi valtion tulisi ottaa voimakkaampi ja selkeämpi rooli ohjaamisessa, mm. liikenteen ja liikkumisen osalta. PARAS-hankkeessa on jo pohdittu joitakin suunnittelukriteerejä.

Mitkä ovat poliittisesti, ympäristöllisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävimmit kriteerit? Onko näiden välillä selkeitä ristiriitoja?

-Ympäristökriteerit:

- o hiilijalanjälki (miten hiilijalanjälki pitäisi tuoda esille? Valtio on jo asettanut tavoitteet päästöjen vähentämiseksi, kuinka ne saadaan toteutettua? insentiivit / sanktiot: esim. veroprosentti kiinni hiilijalanjäljestä)
- o Luonnonvarojen kestävä käyttö (raja-arvot määriteltävä)
- o Tontin koko UGB:n ulkopuolelta oltava riittävän suuri

-Taloudelliset kriteerit:

- o aiheuttaja-periaate, hinnoittelussa huomioidaan lisäkustannukset haja-asumisen palveluista (UGB:n sisäpuolella perustaso palvelujen suhteen; jos muuttaa

ulkopuolelle maksaa kustannukset itse; Pohjoismaissa tällainen nostaisi todennäköisesti paljon ristiriitoja)

- o palvelulupaus tietyille alueille, laajemmin käyttöön virtuaalipalvelut, mobiilipalvelut
- o Valtion avaralainat pois haja-asutusalueilta
- o lievealueet hankalia, pitäisikö olla (taloudellisia) sanktioita?

-Poliittiset kriteerit ja päätöksenteko

- o keskustelua ei ole kunnolla käyty, silloin kun sitä käydään, käytetään tunteisiin vetoavia argumentteja, ei faktaa. => keskustelu kärjistyy
- o päätöksenteko keskittyy liian lyhyihin aikajänteisiin ja vaikutuksia ei osata esittää oikein/konkreettisesti, mm. pitkäaikaiset taloudelliset vaikutukset haja-asutuksesta!
- o Kuntatasolla päättäminen on hankalaa => haja-asutusrakentaminen pitäisi tuoda esim. ELY-keskukselle -> vaatisi lakimuutoksia
- o kunnilla tulisi olla jonkinasteinen pakko tehdä tontteja taajama-alueiden sisälle (nykyään haja-alueen tonttipäätökset tuovat "ilmaista" rahaa kunnille; näin kuvitellaan)

-Sosiaaliset kriteerit

- o mitä ihmiset todella haluavat => arvot ja niihin perustuvat valinnat
- o ympäristötietoisuus kasvanut
- o haja-alueelle ei aina ole vaihtoehtoja jos haluaa asua omakotitalossa => arviolta puolet näistä tulisi asemakaava-alueelle, jos tontteja siellä vain olisi

SOPIMUKSELLISUUS

Vyöhykkeiden määrittely ja rajaaminen: tiukasti nykyistä ydinrakennetta myötäilevät vai laajentumisia mahdollistavat rajaukset?

Asemakaava-alueen ulkopuolella ei pitäisi saada rakentaa ennen kuin vasta seuraavassa kylässä. Asemakaava tai yleiskaava riittäisi kuitenkin rajoittamaan; UGB-tyyppinen raja olisi aina voimassa olevassa asemakaavassa, sen ulkopuolella olisi siis rakentamiskieltoalue (=suunnittelutarvealue). Tämä hillitsisi myös sitä, ettei haja-asutusrakentaminen sijoittuisi taajamien liepeille.

Mitä ehtoja vyöhykkeiden ulkopuolelle rakentamiselle tulisi sopimuksessa asettaa (esim. energiatehokkuus, tietty elinkeinoala...)? Eli sopimuksen joustavuudesta/tiukkuudesta sopiminen. Mikä olisi sopiva sopimuksen voimassaoloaika? Perusteluja

Rakentamisen pitäisi olla sallittua VAIN asemakaava-alueella, sen ulkopuolella sallittaisiin ainoastaan maatalouskäyttö (sopivalla minimikoolla). Nykyisin asemakaava-alueen lieve-alue on hankalin hallittava, sinne ei pitäisi lupia myöntää. Suunnittelutarvealueelle pitäisi rakennuslupia myöntää vain riittävän kokoiselle tontille ja tietyllä käyttötarkoituksella.

UGB:n palveluajatus oli kiinnostava: rajan ulkopuolella alhaisempi verotus, mutta ei palveluja. Suomessa on tasainen verotus, mutta kaikille ei ole samantasoisia palveluja; täytyisi saada sanoa, että haja-asutusalueilla ei ole eikä tuoda samantasoisia palveluja. Rakennusluvan hinta voisi olla korkeampi UGB-rajojen ulkopuolella. Rakennusjärjestyksen minimitonttikooalla pystyttäisiin rajoittamaan myös rakennusinnostusta.

Nykyinen suunnittelutarvealue pitäisi jakaa kahtia: 1) lievealue, joka olisi rakennuskieltoalue (huomioitu UGB:ssä, 20v tarve ja 5 vuoden välein tarkistaminen), ja 2) suunnittelutarvealue.

Suunnittelutarvealueen kriteerejä voisivat olla seuraavat:

- o kantatilalle max. 2 rakennuslupaa
- o 2ha
- o maisemalliset syyt (kulttuurimaiseman tai virkistykseellisen arvon säilyttäminen)
- o palveluiden saavutettavuus
- o nollaenergiarakentamista, itsenäinen vesihuolto ym.
- o toimittava irti infrasta
- o vain toimivien joukkoliikenneväylien varteen

UGB:tä voisi soveltaa osana MAL-aiesopimusprosesseja!

Havainnot:

-meillä on olemassa instrumentteja, joilla on haettu samoja asioita, mutta ne eivät pure => voitaisiin kehittää yhdistämällä niihin UGB:n kaltaisia ominaisuuksia.

-ministeriö markkinoi huonosti muutoksen poikkeusluvasta suunnittelutarpeeseen

-rakennuskieltoaluemääräystä ei ole käytetty nykyisin (aiemmin oli yleinen) → lainsäädäntömuutoksia tarvittaisiin, eli tarvetta pitäisi tarkastella määräjain, kehittää myös siihen liittyvää retoriikkaa (negatiivisuus positiivisuudeksi)

PROSESSI: SUUNNITTELU, PÄÄTÖKSENTEKO JA TOTEUTUS

Kuka laatii vyöhykerajat, tekee suunnittelu/karttatyön?

Mallia sovelletaan seututasolla (mahdollisesti suuria, työssäkäyntialueen kattavia kuntia lukuun ottamatta). Vyöhykerajat laatii seudullinen suunnittelija yhdessä seudun kuntien kaavoittajien kanssa.

Missä vyöhykkeistä päätetään? Ketkä allekirjoittavat sopimuksen?

Päätetään päättävässä elimessä; riippuu alueesta onko se seudullinen vai kunnallinen. Optimi olisi seudullinen päättävä elin, mutta se ei välttämättä riitä kunnille. Nykyisellä lainsäädännöllä päätös on tehtävä kuntatasolla. Kaava on sopimus, jonka hyväksyy valtuusto, samoin rakennusjärjestys. Rakennusjärjestys voisi olla yksi konkreettinen ja lakisääteinen väline jolla tätä sovellettaisiin. Sitovuuden takia on oltava lainmukainen päätös lainmukaisesta toiminnasta. Sopimus voisi olla esimerkiksi valtuustokausittain uusittava.

Toinen vaihtoehto olisi, että valtio velvoittaisi kaikki seudut tekemään UGB-tyyppisen rajan (pakollinen). Ainakin paras-kaupunkiseuduilla tämän kaltainen tarkastelu olisi välttämättömyys, mutta talousnäkökulma on erittäin tärkeä myös muilla kuin kasvavilla seuduilla. Joka tapauksessa valtion tulisi näissä UGB-sovelluksissa olla myös allekirjoittajana ja mukana yhtenä toimijana esim. seurannan ja insentiivien kautta. Insentiivien tulee olla konkreettisia ja olla suorassa yhteydessä mallin soveltamiseen: esim. jos raja on liian löysä, valtio ei tue joukkoliikennettä. Valtion tulisi määritellä Suomen ykr:ään sopiva UGB-malli. Mallin tulee alusta saakka sisältää seurantaa; myös intensiivien ja sanktioiden tulee olla tiedossa etukäteen. Seuranta on liitettävä valtion valvontaan esim. Hertan ja kaavoituksen seurannan tietojärjestelmän kautta. Seurantaa on pystyttävä tekemään samoilla työkaluilla sekä valtion että alueen tasolla.

Valtion toiminnan tulisi tämän asian suhteen olla linjassa: esim. työmatkavähennykset vs. yksityisautoilun rajoittaminen. Voisiko esim. uusilta asukkailta poistaa työmatkavähennysoikeudet ja säilyttää ne vanhoilla; maatalouden säilyttäminen kuitenkin on huomioitava. Maatalouden puolella voi myös olla intressi rajoittaa kasvua. Myös maatalousmaiseman säilyttäminen edellyttää maatalouden olemassa oloa.

Perusrakennusoikeutta tulisi pohtia valtakunnan tasolla. Nyt periaatteena mm. maanomistajien tasapuolinen kohtelu => ei käytännössä mahdollista. Norjassa esim. määräys tilanhoitotavasta jos asut tietyllä alueella (esim. maisemanhoito jne).

UGB-tyyppisen ratkaisun toimivuus Suomessa edellyttäisi lainsäädäntömuutoksia ainakin MRL:n osalta.

Ketä kuullaan, miten vuorovaikutus hoidetaan?

Jokaisessa työvaiheessa tulisi olla vuorovaikutusprosessi. Myös maatalousväkeä on kuultava, ei vain maanomistajia. Vuorovaikutuskulttuuri on erilaista maalla kuin kaupungissa, se on otettava huomioon. Myös kaupunkilaista kuultava sillä vaikuttaa hänen verorahojensa käyttöön. Vuorovaikutuksessa keskeistä ovat monipuoliset keinot erilaisia ryhmiä tavoittamaan (vuorovaikutusammattilaisten käyttö!). Vuorovaikutusasia on vaikea, nykyään menetelmästä huolimatta paikalla ovat enimmäkseen ne jotka kertovat mielipiteensä muutenkin. Ehkä jatkossa tarvitaan enemmän internet-pohjaisia osallistumis- ja vuorovaikutusmenetelmä. Pelkkä nettipohjainen palautekanava ei riitä, myös oikeata kasvokkain keskustelua tarvitaan. Kaupunginosidentiteetti voi olla yksi tapa viedä asia eteenpäin. Kaikki eivät tarvitse vuorovaikutusta, sekin pitää hyväksyä. Usein alkaa tapahtua vasta sitten kun joku on tulossa jätteenkäsittelyaseman kanssa tontinrajalle => ihmiset heräävät vasta sitten, kun jätteenkäsittelyasemaa ollaan rakentamassa, vaikka varaus sille ollut olemassa ja tieto saatavissa jo pitkään. Osa asioista on todella vaikea konkretisoida, tätä pitää kehittää merkittävästi.

Arvokysely olisi todella mielenkiintoinen, sillä UGB-rajassa on kyse siitä mitä tulee ja mitä ei, arvokysely pohjustaisi sitä. Kyselyn pitäisi olla konkreettinen ja konkretisoitua pienellä aluetasolla esim. asuinalue. Prosessissa on kuultava hyvin laajaa ryhmää. Osallistuminen pitäisi ulottaa sekä UGB-ajan sisäpuolelle että ulkopuolelle. Esim. konkretisoiminen miten paljon kylään pitäisi rakentaa, jotta kyläkoulu voidaan säilyttää.

Miten sopimuksen toteuttamista (siihen sitoutumista) seurataan ja arvioidaan?

Sopimukseen sitoutumisen seuraamiseksi olisi pystyttävä seuraavaan suunnittelutarvealueita ja rakennuslupia. Kunnalliset järjestelmät pitäisi kytkeä yhteen valtion järjestelmien kanssa. Tällä hetkellä tiedot ovat vain kuntien omissa tai elyjen rekistereissä; ne voisi keskittää esim. ykr:ään. Järjestelmät ovat olemassa (kellä mitään), ne vain pitäisi saada toimimaan yhteen.

"Ystävälliset kehotukset eivät johda mihinkään. Nämä asiat on määrättävä lailla, mutta lisäksi on tarjottava porkkanaa."

SEUTUJEN KIINNOSTUS

Työpajaan osallistuneiden arvio oman seudun kiinnostuksesta ja valmiudesta osallistua UGB-mallin kehittelyyn. Huom. Ao. lista seutujen kiinnostuksesta on ko. seudun edustajan työpajassa tekemään arvioon perustuva, ei sitova ilmoittautuminen tai seudun päättävien elinten kanta.

- **Hämeenlinnan alue:** on tekemässä rakennemallia – on lähtenyt eteenpäin, luonnosvaiheessa vuoden 2011 lopussa, UGB-mallin lähestymistapaa testataan.
- **Jyväskylän seutu:** on kiinnostunut ja tekemässä kartalle laajenevan kaupunkirakenteen kehää.
- **Kotka-Haminan seutu:** kyllä mutta ongelmia tulee (poliittisesti vaikea aihe)
- **Lahden alue:** ehkä; aiesopimusjärjestelmän tueksi tai vaihtoehtona?
- **Oulun seutu:** periaatteessa uusi Oulu on kiinnostunut, käytännössä ei tietoa miten voimavarat riittävät ison kuntaliitoksen myllytyksessä: uuden Oulun yleiskaavan laatiminen käynnistymässä (5 nykyistä kuntaa), seudun osalta ei tietoa yk-yhteistyön jatkosta. Ei tietoa resurssien riittävydestä kuntaliitosmuutosten + laajan yleiskaavatyön vuoksi juuri nyt. Haluaa ainakin seurata prosessia.
- **Tampereen kaupunkiseutu:** Kyllä. Aiesopimus + hajarakentamisen seudullisten periaatteiden valmistelu pohjustavat hyvin.

Esille nousivat mahdollisesti kiinnostuneina myös seuraavat seudut, joiden edustajat eivät olleet paikalla:

- Joensuun seutu
- Porin seutu
- Pääkaupunkiseutu